

TÓTH ÁGNES

Az út elvisz valahová

Suhantak kétoldalt a fák, és összemosódtak a szederbokrokkal. Földszagú dombok fordultak el lassan kelet felé. Itt-ott még hófoltok őrizték a tél emlékét. Surrogott a négy kerék, és mohón falta az országút keskeny csíkját.

Még soha nem ült ilyen szuper kocsiiban. A teteje felnyitható volt, és rügyízű levegő zúdult be rajta. Hirtelen egy nyúl szaladt keresztül előttük, és csak a gyorsasága mentette meg az életét.

A lány feszülten figyelt, és amikor felbukkant az első vályogház, megérintette a sofőr karját. Megköszönte a szállítást, és kiszállt. A piros sportkocsit egy pillanat alatt elnyelte a kanyar.

Belökte a rozoga kaput, és belépett az udvarra. Mélyen beszívta a friss levegőt, és körülnézett. A nap fennakadt a vadrózsabokron. Narancsvörös feje fáklyaként lobogott a megrepedt ablaküvegen. Hunyorogva nézte egy darabig, aztán belépett a szobába. Kitérte az ajtókat, ablakokat. Kiengedte az istállószagot, ami a tapasztásból és a döngölt agyagból áradt. Komótosan pakolta ki a háztiszákból az élelmiszert, ruhaneműt, mappát, írószert és festéket. Leszedte a pókhálót. Port törölt, és mindent a helyére rakott. Amikor megigazította a ferdén lógó tükröt, egy pillanatra meghökkent a halálsápadt arctól, amely visszanézett rá. Gyorsan megfordult, és kilépett a verandára.

A nap időközben visszavonult. Már csak egy fényes csík jelezte, hogy nemrég még itt járt.

A lány fát hasogatott. Tüzet rakott. A füst megköhögötte. Később vizet húzott a kútból. Belekortyolt a teli vederbe, és hagyta, hogy a hűvös nedű végigcsorogjon a nyakán, a mellén.

Teát főzött, szalonnát süttött, aztán kiült a verandára. Belebámult a csillagokba, és valami különös békesség szállt a szívébe.

Maga előtt látta a főorvos arcát, ahogy fölfele hajolt. Gondterhelten ráncolta a homlokát. Szemében némi rosszallás volt, amikor így szólt:

– Szerencséje volt, fiam, hogy a szomszéd idejében behozta. Két nap múlva hazame-

het. Nem szeretném többet itt látni. Az élet a legszebb ajándék és a legnagyobb kihívás. Aki meghátrál, az gyáva. Utazzon el, foglalja el magát, és ne nézzen hátra. Jó napot.

Jó napot kedves, doktor úr. Jó napot, jó napot... azaz, jó éjszakát...

Hónapok óta most aludt először mélyen és nyugodtan. Nem akart többé hátranézni. Előre pedig nem nagyon látott. De a reggeltől estig tartó mindennapokat igyekezett optimizmussal végigcsinálni.

Rendbe tette a kertet. Ásott, nyesett, ültetett, karózott. Kimeszelte a házat. Megerősítette a kerítést. Ahogy kérgesedett a tenyere, úgy simultak el lelkében a sebek. Kijárt a Fekete-Körös partjára festeni. Öreg parasztok portréját készítette el. Estéknént naplót vezetett. Előbb csak távirati stílusban, aztán egyre mélyebb eszmefuttatásokra ragadtatta magát.

Az emberek a háta mögött összesúgtak:

– Megjött a bolond asszony unokája.

Azt rebesgették, hogy amikor az öregasszony lánya és veje autóbalesetet szenvedett, a mama meghibbant. Minden áldott nap elment a faluvégi kanyarhoz, és órákig beszélt a halott lányához. Egyre jobban elhanyagolta az unokáját, a kertet, a jószágokat. Végül elmeegógyintézetbe került. Az árván maradt Esztert rokonok vették magukhoz, de sok problémájuk volt vele. Állítólag a lány hónapokig senkihez nem szólt, csak a naganyjához, akit hűségesen látogatott az intézetben. Annak halála után megörökölte a házat. Az öregasszony megfogadtatta vele, hogy minden év május huszadikán dob egy csokor virágot a baleset színhelyére. Azt is suttozták, hogy a mama temetése után a lány öngyilkosságot kísérelt meg. Bevett egy marék altatót, és búcsúlevelet is írt. Szerencsére idejében kimosták a gyomrát...

Igen. Rá egy hétre összepakolt, és kiállt az országútra stoppolni.

Két és fél hónap telt el azóta. Érezte, hogy napról napra gyógyul. Egyre magabiztosabb és határozottabb lett. Ez meglátszott a házon és a kerten is. Minden ragyogott és virult.

A herceg

Még annyi fáradságot sem vett, hogy letolja a nadrágját. Csak ült derűs szemérmelenséggel, talpig pizsamában és kétnapos szakállal, mint otthon a tévé előtt.

– Hé – szóltam rá –, eltévesztette a házszámot! Az „Urak” egy ajtóval arrébb van.

Közömbös maradt, megtapogatta fején a kötést, és tovább nézte a láthatatlan műsort.

– Mozogjon már! – kiabáltam, mert úgy gondoltam, süket.

– ...Békén – motyogta, amikor ráncigálni kezdtem.

Közben a 67-ből bejött Bori mama, a 68-ból pedig Pintyőke és a göndör csaj. Topogva figyelték a különös jelenetet.

– Fogjuk meg a fickót, és vigyük át a fiúhoz – mondtam.

Megragadtuk és húzni kezdtük. Semmi ellenállást nem tanúsított, mégis nehezen boldogultunk vele. Úgy nézett át rajtunk, mint a levegőben kalimpáló bacilusokon.

A folyosó végéről felénk guruló nővér megbotránkozva cövekelt le. Nem értette, miért tolongunk a férjvécé ajtajában.

Az eset izgalmat csempészett a klórszagú egyhangúságba. Marianna vihogva közölte, hogy Tubi nem rakta volna ki a fickót a klo-

tyóról, inkább az ölébe ült volna. Tubi ezért megcélozta a párnájával, de a málnaszörpös üveget találta el. A csattanásra felriadt Zsóka, és elküldte őket a fenébe. Megjósolta Mariannának, hogy elmegy a kedve a vihorászástól, ha majd a műtőbe tolják. Amikor megtudta, miről van szó, ő is felvillanyozódott.

– Jóképű az ürge? – érdeklődött.

– Ojjé – mondtam –, olyan, akár egy arab herceg!

Nyílt az ajtó, és elhangzott a szokásos déli riadó:

– Asztalhoz, lányok!

Zsóka kivételével átmentünk az ebédlőbe.

Tökletes volt és mákos valami, harmadik fogásnak pedig a gyagyás fickó, aki nyugodt egyhangúsággal ült a Zsóka megszokott helyén.

– Üdvözlöm! – köszöntöttem a régi ismeretség jogán, de nem reagált. Egyszerűen keresztülnézett rajtam.

– Lehet, hogy mind a két szeme üvegből van – súgta Marianna.

Enni kezdtünk. Az új fiú belemerítette kanálát a levesbe, megpróbálta eltalálni a szá-

(folytatás a következő oldalon)

Gyűltek a festményei, a versei, apró karcolatai. Nagy elhatározás kezdett rügyezni gondolataiban a jövőre vonatkozóan. Beiratkozik a képzőművészeti egyetemre. Hallani vélte a távoli város lüktető szívzörejeit, mintha morzejelekkel hívogatta volna. Egyre nyugtalanabb lett.

Beköszöntött a május. A fecskék az eresz alatt költöztek. Mézillatú lett a levegő, tombolt az orgona és az akác édes illata.

Aznap korán kelt. Levágott néhány szál orgonát, aztán összepakolt. Mielőtt elindult, megállt az öreg, repedezett rámájú tükör előtt. Sokáig nézte a napbarnított, hosszú fekete hajú lányt. Meglepetten fedezte fel arcán elhunyt édesanyja kedves vonásait. A távol álló barna szemeket, a merészen ívelő szemöldököt, a telt ajkakat, a rö-

vid, egyenes orrot és a tatárosan szélesedő pofacsontot... Aztán hirtelen kirobbant belőle a sírás, teljes erővel, keservesen, hangosan, mélyen a szívéből.

Fél óra múlva megkönnyebbülve zárta be a kaput, és elindult az országút felé. A kanyar melletti keresztnél megállt. Keményen összeszorította az ajkát, és az orgonacsokrot kidobta az útra. Egy kamion hatalmas kerekeivel máris ráfutott, és magával sodorta a lila szirmokat.

Magasra emelte a kezét. Hamarosan egy Volkswagen fékezett mellette. Még egyszer beszívta a mezők fűszeres illatát, aztán beült a kocsiba.

Nézte a rohanó fákat, a hátrafelé futó szántóföldeket, és türelmetlenül várta, hogy végre feltűnjenek a város magas betonépületei...

A herceg

(folytatás az előző oldalról)

▶ ját, aztán valamilyen okból kitette a kanálnyi levest a tányér mellé az asztalra. Meghökken, aztán még kétszer kitette ugyanúgy, jobbra.

A leves Tubi felé úszott, és a tők legyalult szálacskái rojtként csüngtek az asztal szélén.

– Hülye – mondta Tubi, miközben a pongyoláját törölgette.

– A szájába is tegyen! – kiáltottam rá, mire megijedt, és balról tette ki a levest.

– Indexeljen be előre! – kérte Marianna, és az asztal alatt nagyot rúgott. Sajnos az én bokámat találta el.

– Nehe-hem bihírom – nyögte a gyagyás, és nagyon csodálkozott.

– Az más – mondtam, és etetni kezdtem.

Az ebédlőben a jó hangulat elérte tetőfokát. Szerintem mindenki örült, hogy felfedezett egy magánál sokkal szerencsétlenebb alakot. A gyagyás meg csak tátogatta a száját, mint egy madárfióka, és miközben élvezte az étel ízét, valami ősi emlék villant fel a szemében, és így szólt:

– Tyutyu.

– Rendszerben van – mondtam barátságosan, és megtöröltem a száját. Aztán tálcára raktam egy adag ételt, és bevittem a szalonba Zsókanak.

– Ha majd ki bírsz jönni, akkor találkozhatasz a herceggel – közöltem.

Zsóka megígérte, hogy igyekszik összeszedni magát.

A 67-ből hirtelen sikoltozás szűrődött át hozzánk. Átmentem, és derűsen figyeltem a nőket, milyen erőfeszítéssel rángatják ki Tyutyut az ablak melletti ágyból. Szegény megint eltévedt. Bori mama tolókokcsiba rakta, és dühösen indult vele a főorvos irodája felé.

– Megmondom a dokinak, hogy ezt a hülyét sürgősen hozza helyre, vagy zárja be valahova, mert kikészíti a többieket.

– Abból baj lesz, mama – mondtam –, tudja be inkább a férfiklotyóba, valamelyik szobatársa majd csak rátalál.

A mama meglődította a tolókokcsit, és átkokat szórt utána. A kocsi vészesen közeledett az edényekkel és ételmaradékokkal megrakott kerek asztalhoz. Éppen idejé-

ben kaptam el. Irányt változtattam vele, és bekopogtam néhány férfi kórterembe.

Végre a 73-as lakói kitörő örömmel fogadtak. Géza megköszönte a hazaszállítást, és Lóarcú úrral berakták Tyutyut az ablak melletti ágyába, amely éppen szemben volt a Svejkével. Megkértem Gézát, hogy borotválja meg a bolyongó lelket.

– Két puszi az ára – vigyorogta.

– Meglesz – mondtam, és éppen kérdezősködni akartam, de Tubi szaladt utánam. Látogatóm érkezett...

Az esti vizit és a kötelező lámpaoltás után a lányok még sokáig traccsoltak. Azon sajnálkoztak, hogy holnaptól megkezdem civil életemet.

– Hiányozni fogsz – csicseregtek.

– Ti is nekem – vigasztaltam őket, aztán a fejemre húztam a takarót.

Minden eszembe jutott. Még az is, ami nem kellett volna. A jövőmön töprengtem, és bizonytalanság görcsölt belém, pedig az utolsó éjszakát szerettem volna gondtalanul átvészeln.

Idegesen nyúltam az eltiltott cigaretta után, és kislattogtam a néma folyosóra.

Kinyitottam az ablakot, és belehunyorogtam az éjszakába. A város távoli fényei viszszahunyorogtak. A mélyben a szolgálatos dokik gépkocsii parkoltak. Színes bogárhátukon megvillant a lámpa fénye.

A hold lassan mászott a szőlődombok fölé. Olyan közel volt, hogy egy almával eltaláltam volna. Mustszagot kergetett a szél, és ettől valahogy elviselhetőbbnek éreztem az életet.

A lányok már aludtak. Nem gyújtottam vilányt. A hold fényénél botorkáltam az ablakig. Levettem a köntösömet, lerúgtam a papsomát, és bemásztam az ágyamba.

Idegen testbe ütköztem, káromkodtam, és abban a pillanatban kirobbant a röhögés.

A sápadt fényben megpillantottam egy frissen borotvált arcot.

Ártatlan nyugalommal bámulta a semmit, és egy cseppet sem izgatta, hogy négy fiatal, hálóingos csaj vihorászik körülötte.

– Hé, hülye úr! – kiáltottam rá. – Már megint eltévesztette a házszámot!

Kezét védekezően a feje fölé kapta.

Színházi szolidaritás Fehéroroszországgal

A tavaly augusztus óta tartó fehéroroszországi tüntetéseket dolgozta fel *Insulted. Belarus(sia)* című drámájában Andrej Kurejcsik drámaíró. A John Freedmannek, a darab angol fordítójának kezdeményezésére elindult Belarus(sia) Worldwide Reading projekt keretében a drámát négy hónap alatt húsz nyelvre fordították le, és közel harminc országban született belőle előadás, felolvasószínház, rádiószínház és film, például az Amerikai Egyesült Államokban, Hongkongban, az Egyesült Királyságban, Hollandiában, Svédországban, Csehországban, Litvániában, Izraelben, Üzbegisztánban és Grúziában.

A múlt hónapban 15 romániai, köztük a nagyváradi Regina Maria Színház és egy moldovai színház jelezte szolidaritását a fehérorosz polgárokkal. Raluca Rădulescunak, a darab román fordítójának kezdeményezésére kéthetes felolvasószínházi maratont szerveztek február 7–22. között.

A nagyváradiak február 14-én, Bálint-napon tartották meg a felolvasószínházi előadást. A történehez hozzátartozik, hogy a minszki Janka Kupala Nemzeti Akadémiai Színház igazgatóját, Pavel Latuskót (volt kulturális miniszter és lengyel- és franciaországi nagykövet) lemondatták tisztségéről, mivel támogatja a tiltakozókat, majd szolidaritásból a

színház dolgozóinak legtöbbje felmondott, így tavaly augusztus 26-án, húsz nappal létrehozásának századik évfordulója előtt a minszki nemzeti színház megszűnt. A társulat egy épületben állt össze, tovább dolgoznak, előadásai online láthatók.

Ilyen körülmények között írta meg a tiltakozásokra is járó Andrej Kurejcsik a darabját a fehérorosz valóságról, kiindulási pontnak Aljakszandr Lukasenka államfő és Svetlana Tyihanovszkaja ellenzéki vezető nyilatkozatait használva. A dráma bemutatja, mi történik Fehéroroszországban, emellett segélykiáltás és vészjelzés is arra nézve, hogy milyen veszélyeket rejt egy diktatúra, bármilyen formában jelenjen is meg.

A Belarus(sia) Worldwide Reading projekt tavaly szeptember 12-én indította el John Freedman, a darab angol fordítója, az első felolvasószínházi előadás Ukrajnában volt. A darabot összesen 21 nyelvre fordították le, és mintegy 130 felolvasószínházi előadást tartottak 26 ország több mint 80 színházában. A nagyváradi előadást Alexandru Rusu rendezte, szereplők: Petre Ghimbășan, Alin Stanciu, Anda Tămășanu, Angela Tanko, Răzvan Vicoveanu, Andrian Locovei és Lucia Rogoz.

Fried Noémi Lujza

– Ne-ne... – nyögte könnyörögve.
– Nem bántalak – szoltam szelídebben –, csak hozom a szekeret, és átszállítalak az ágyikódba...

A folyosón összetalálkoztam Lóarcú úrral és Svejkkal.

– Ha megtaláljuk, akkor a lepedőjével jól odakötjük az ágyához. Egész napra – mondta Lóarcú úr. – Akkor nem kell folyton utána mászkálnunk!

– Helyes, helyes – bólogatott Svejkk hozzáértően. – Tudja, nekem is volt egy ismerősöm a Gólya utcában, az is éppen így járt, mint ez, amikor leütötték a pénzéért. Emlé-

zetekihagyása lett. Fél évig azt sem tudta, ki fia, borja, s melyik világon van. Egyszer felült a 21-es buszra, és csak öt nap múlva találta meg a rendőrség.

Megtorpantam, és szívemben bontakozni kezdtek a megbocsátás szirmai.

– Mondja, szépségem – nyertem rám Lóarcú úr –, nem látta a mi amnéziásunkat?

– Látta a fene – mondtam mogorván, és visszasiettem ideiglenes lakosztályomba. Gyengéden betakartam a herceget, aztán bebújtam a kuncogó Marianna mellé.

Olyan könnyű álmom volt, mint gyermekkorom ártatlan éveiben.